

ثروت ملي عربستان؛ منبع درآمد ملك عبدالله و حقوق مادام‌العمر شاهزادگان

نگاهي به ثروت هنگفت حكومت عربستان كه حاصل از فروش نفت و در حقيقت ثروت و درآمد ملي مردم اين کشور است و شيوه هزینه کردن آن، حقايق بيشتري از خاندان سعودي را برملا مي‌کند.

نگاهي به ثروت هنگفت حكومت عربستان كه حاصل از فروش نفت و در حقيقت ثروت و درآمد ملي مردم اين کشور است و شيوه هزینه کردن آن، حقايق بيشتري از خاندان سعودي را برملا مي‌کند.

به گزارش فارس، زماني آل سعود، خاندان حاکم بر عربستان تلاش بسيار مي‌کرد تا به هر طريق ممکن بر جنگ داخلي که در ميان شاهزاده‌هاي آل سعود براي رسيدن به قدرت در جريان بود و همچنين فساد حاکم بر اين خاندان سرپوش بگذارد اما اين دو خصوصيت اکنون به دو شاخصه مهم و غيرقابل انکار اين خاندان تبديل شده که مي‌رود تا موجبات سرنگوني و سقوط آن را رقم بزند، مطلب زير نگاهي دارد بر اين دو مقوله تا خواننده را بيش از پيش با فضاي حاکم بر اين خاندان و پيامدهاي آن بر اين رژيم آشنا کند.

* نگاهي گذرا به تاريخ سياسي عربستان

اگرچه پادشاهي عربستان سعودي در سال 1932 پايه‌گذاري شد اما خاندان حاکم بر اين کشور از تاريخ طولاني از فعاليت‌هاي نظامي و سياسي در شبه جزيره عربستان برخوردارند. در سال 1902 اين خانواده به رهبري "عبد العزيز بن عبد الرحمن آل سعود" کنترل رياض را از رقيب (دشمن) اصلي خود "آل رشيد" خارج نمود.

بين سال‌هاي 1902 تا 1932، ملك عبد العزيز (که پس از سال 1916 از مساعدت انگلستان برخوردار شد) همه دشمنان خود را شکست داد و نهايتاً استان الحساء در شرق را (در سال 1913) فتح و به منطقه حکومتي خود ملحق کرد، همچنين عسير را نيز در سال 1932 و حجاز در غرب را هم در سال 11925 فتح کرد.

* پادشاهي عربستان مامن جوامع متفرق با عقايد و سنن متعدد

پس از به قدرت رسيدن عبد العزيز، پادشاهي عربستان سعودي مامن جوامعي متفرق با عقايد مذهبي و سياسي متعدد و سنن و پيشينه قبيلگي متنوع شد. ملك عبد العزيز براي شکست دادن رهبران محلي که در چالش با اقتدار وي قرار داشتند، بر قدرت نظامي و هابيسم متکي بود.

دراواسط قرن هجدهم عبدالوهاب و بنيانگذار سلسله آل سعود (محمد بن سعود) اتحادي را بوجود آورد که در پس آن روحانيون، حکومت آل سعود را مشروعيت بخشيدند و محمد بن سعود نيز به نوبه خود هويت اسلامي دولت را تضمين کرد، از آن تاريخ تاکنون آل سعود قبضه قدرت را در عربستان بدست گرفته است.

* نگاهي به ساختار اقتصادي عربستان

اقتصاد عربستان، اقتصادي مبتني بر نفت است. دولت بر فعاليت‌هاي عمده اقتصادي کنترل دقيق دارد. حدود 35 درصد محصولات عمده داخلي به بخش خصوصي تعلق دارد. تقريباً 4 ميليون کارگر خارجي در اقتصاد عربستان، بخصوص در بخش نفت و خدمات فعاليت مي‌کنند. کاهش شديد قيمت نفت در سال 1998 ضربه شديدي بر اقتصاد عربستان زد و سبب شد، دولت اين کشور با کمبود بودجه 3.12 ميليارد دلاري مواجه شود. اما به هرروي درآمد حاصل از فروش نفت نقش بسيار مهمي را در اقتصاد اين کشور بازي مي‌کند.

* خاندان حاکم

موضوع جانشيني و ولي‌عهدي در عربستان با ديگر کشورهاي سلطنتي دنيا تفاوت دارد، زيرا عبدالعزيز بن سعود (بنيانگذار حکومت فعلي) سنتي را بنیان گذاشت که براساس آن سلطنت از برادر به برادر برسد؛ نه از پدر به پسر. او مقرر کرده بود، در صورت زنده بودن پسرهايش هيچکدام از نوه‌هايش نمي‌توانند به حکومت برسند. اين سنت تا امروز حفظ شده و پادشاهي عربستان به پسران عبدالعزيز رسيده است. در حال حاضر ولي‌عهد عربستان و بزرگترين پسر عبدالعزيز- پس از عبدالله - سلطان بن عبدالعزيز است. سلطان که متولد 1928 است، از نظر سلامت وضعيت مطلوبي ندارد و مبتلا به سرطان کلون و تحت درمان است.

پس از سلطان، بزرگترين پسر باقي مانده از عبدالعزيز، "نايف بن عبدالعزيز" است. نايف که از سال 1975 تاکنون وزير کشور عربستان بوده، در حال حاضر معاون دوم ملك عبدالله است، يعني فرد دومي که از نظر سنتي پس از سلطان بن عبدالعزيز بايد پادشاه عربستان شود. غربي‌ها بيشتر ترجيح مي‌دهند، نايف پس از ملك عبدالله به قدرت برسد.

* جنگ قدرت در خاندان سعودی

در جنگ قدرت کنونی در خاندان سعود نباید از نقش "بندر بن سلطان" - پسر سلطان بن عبدالعزيز - غافل شد. بندر بن سلطان که سال‌ها سفیر عربستان در آمریکا بود، پس از مرگ فهد و به قدرت رسیدن عبدالله به ریاست شورای امنیت ملی عربستان رسید. گفته می‌شد که او از پست جدیدش راضی نبوده و خواهان سهم بیشتری از قدرت است.

روزنامه انگلیسی "فایننشال تایمز" در آگوست سال 2009 در مقاله‌ای نوشت، بندر بن سلطان در سال 2008 قصد داشت، تا از طریق کودتا قدرت را در عربستان بدست بگیرد و کل نظام حاکم بر این کشور را تغییر دهد. گفته شده که در پی این کودتا چندین افسر ارشد ارتش عربستان بازداشت و بندر بن سلطان از نظر سیاسی منزوی شد. او که مدتی در خارج از کشور بود، دوباره به عربستان بازگشت و مورد استقبال شدید تعدادی از عموها و برادرانش قرار گرفت.

چنین به نظر می‌رسد که آمریکا و غرب، از تلاش‌های بندر برای تصاحب قدرت در آینده حمایت خواهند کرد، زیرا او که مدت زیادی در آمریکا بوده، دیدگاهی سکولار و غربی دارد و خواهان تغییر بافت سنتی جامعه عربستان است. بندر پس از بازگشت به عربستان تلاش کرده، موجبات به قدرت رسیدن پدرش را فراهم کند. حتی گفته می‌شود که او پدر را تحریک کرده، در غیاب ملک عبدالله به کشور بازگردد تا مانع از به قدرت رسیدن احتمالی نایف در صورت مرگ ملک عبدالله شود. مسلم است که در صورت به قدرت رسیدن سلطان زمام امور بیشتر در دست فرزند ارشد او بندر خواهد بود.

* دیگر چهره‌های پر قدرت خاندان سعود

پس از سلطان بن عبدالعزيز (ولیعهد کنونی) و نایف بن عبدالعزيز (معاون دوم ملک عبدالله)، "سلمان بن عبدالعزيز" (حاکم مکه) از قدرت سنتی بیشتری در میان خاندان سعود برخوردار است و می‌تواند یکی از گزینه‌های احتمالی برای پادشاهی باشد. بویژه آن‌که او طبعی جاه طلب و قدرت دوست دارد.

ولی واقعیت این است که هم اکنون تعدادی از پسران عبدالعزيز که همگی کهنسال و بیمار هستند، در صف انتظار پادشاهی بسر می‌برند. رسیدن پادشاهی به فردی کهنسال که مدت زیادی از زندگی‌اش گذشته، می‌تواند برای ثبات سیاسی کشور مخاطره آمیز باشد و منافع غرب را نیز به خطر بیندازد. از این رو این احتمال که قدرت پس از ملک عبدالله به یکی از نوه‌های عبدالعزيز برسد، بعید به نظر نمی‌رسد. بخصوص اینکه نوه‌ها دارای سواد آکادمیک هستند و از دیدگاهی مدرن‌تر و غرب پسندانه‌تر نسبت به پدران خود برخوردارند.

در میان نوه‌های عبدالعزيز همان طور که اشاره شد، بندر از نفوذ بیشتری برخوردار است و حمایت نسبی غرب را هم دارد. پسر ملک عبدالله، "متعب بن عبدالله" هم که اخیراً به ریاست گارد ملی عربستان رسیده، از چهره‌های مدعی به حساب می‌آید. در میان بقیه نوه‌های عبدالعزيز، "خالد بن سلطان"، "سعود الفیصل" و "محمد بن نایف" از بقیه قدرتمندتر هستند.

* بیماری ملک عبد الله و تشدید رقابت شاهزادگان سعودی

تشدید بیماری ملک عبد الله موجب شد، درگیری‌های خاندان آل سعود یعنی نسل جدید به رهبری بندر بن سلطان و نسل قدیم "حاکمان فعلی" به رهبری عبدالله بن عبدالعزيز برای بدست گرفتن قدرت شدت یابد، اگرچه خاندان سعودی تلاش می‌کند، اوضاع داخلی عربستان را آرام نشان دهد اما در واقع باید گفت، عربستان در آستانه انقلابی بزرگ قرار دارد. آمریکا که عامل اصلی این درگیری‌ها بشمار می‌آید، از نسل جدید برای رسیدن به قدرت حمایت می‌کند و سران سعودی تا ابد نمی‌توانند، درگیری‌های داخلی خود را مخفی نگه دارد و به زودی نتایج آن آشکار خواهد شد.

* درآمدهای شاهزاده‌های عربستان

نگاهی به ثروت هنگفت حکومت عربستان که حاصل از فروش نفت و در حقیقت ثروت و درآمد ملی مردم این کشور است و نگاهی به شیوه هزینه کردن آن، حقایق بیشتری از خاندان سعودی را نمایان می‌سازد و دلیل نارضایتی گسترده مردم این کشور از خاندان حاکم را به روشنی بیان می‌کند.

مبالغ تخصیص یافته به شاهزادگان و خاندان سعودی در سال 1996 دو میلیارد دلار بودجه این کشور را از بین برد، در حالی که برخی از نزدیکان ملک عبدالله بن عبدالعزيز شاه سعودی سالانه 10 میلیارد دلار از درآمد کشور را خرج خود می‌کنند.

* درآمد فروش يك ميليون بشكه، براي پنج شاهزاده در هر روز

پیش از این به نقل از يك شاهزاده سعودی در سفارت آمریکا فاش شده بود که درآمد فروش يك ميليون بشكه نفت روزانه از حدود

هشت میلیون بشکه نفت عربستان فقط به پنج یا شش شاهزاده سعودی می‌رسد.

* پرداخت حقوق ماهیانه از بدو تولد به اعضای خاندان پادشاهی

هر یک از اعضای خاندان سعودی از بدو ولادت ماهیانه مبالغی دریافت می‌کنند که در سال 1996 کل هزینه آن دو میلیارد دلار برآورد شده است، در حالی که کل بودجه عربستان در این سال بیش از 40 میلیارد دلار نبود و بنا بر اسناد منتشر شده، بیشتر مبالغ تخصیص یافته در دو دهه گذشته فقط هزینه خاندان سعودی شده است. اسنادی که در این خصوص وجود دارد، نشان می‌دهد که نه تنها هزینه کردن درآمد ملی عربستان برای خاندان سعودی زیان هنگفت اقتصادی داشته، بلکه انسجام اجتماعی را نیز از بین برده است. علاوه بر حقوق‌های ماهیانه‌ای که هر فرد عضو خاندان سعودی آن را دریافت می‌کند، اسناد نشان می‌دهد که برخی افراد نیز خارج از بودجه تخصیص یافته برای اعضای خاندان پادشاهی مبالغ هنگفتی دریافت کرده‌اند. در این گزارش آمده است که ملک عبدالله از سال 2007 که بر مسند قدرت تکیه زد، تلاش کرده که با ایجاد برخی تغییراتی که هیچگاه انجام نشد، اندکی از موج نارضایتی مردم این کشور را فرو بنشان و لی ناخرسندی از اختلاف‌های اقتصادی و فساد همچنان وجود دارد.

* توزیع ثروت در خاندان سعودی

بزرگ‌ترین و رایج‌ترین شیوه رسمی توزیع ثروت در خاندان سعودی پرداخت حقوق ماهیانه به تک تک اعضای خاندان پادشاهی است. بر اساس آمار دفتر رفاه و خدمات خاندان پادشاهی حقوق این افراد از کمترین فرد که کوچکترین عضو و فرعی‌ترین شاهزاده است از 800 دلار آغاز می‌شود تا به 200 هزار و 270 هزار دلار در هر ماه به یکی از نوادگان عبدالعزیز بن سعود می‌رسد. ولی فرزندان نوه‌ها ماهیانه 13 هزار دلار دریافت می‌کنند و این مبالغ جدای از هزینه‌های ازدواج و ساخت کاخ‌هاست. بنابر این گزارش، این میزان پرداخت حقوق بر اساس بودجه سال 1996 که حدود 40 میلیارد دلار بود، حدود 2 میلیارد دلار بوده است، زیرا پرداخت این حقوق از بدو تولد آغاز می‌شود و این یکی از انگیزه‌های خانواده‌های خاندان سعودی برای زاد و ولد بیشتر است.

* دو طرح محرمانه، منبع درآمد ملک عبدالله و برادران وی

درحالی که بسیاری از امرا و شاهزادگان سعودی دارای فعالیت‌های تجاری بوده و سالانه بیش از 10 میلیارد دلار خارج از مبالغ تعیین شده برای این خاندان تاراج می‌کنند، دو طرح کاملاً محرمانه وجود دارد که به هیچ وجه تحت نظارت و حسابرسی قرار نمی‌گیرد، یکی طرح حرمین شریفین (مسجدالحرام) و دیگری طرح ذخیره راهبردی وابسته به وزارت دفاع؛ که به مثابه دو منبع درآمد بزرگ برای ملک عبدالله و تعدادی از برادران اوست.

* گرفتن وام از بانک‌ها و پس ندادن آن؛ راه درآمدی دیگر

برخی شاهزادگان سعودی به این شیوه درآمدی خود گرفته‌اند که از بانک‌های سعودی وام‌های کلان بگیرند، اما اقساط آن را پرداخت نکنند، از این حیث مدیر یکی از بانک‌های سعودی خاندان پادشاهی عربستان را به چهار دسته تقسیم کرده است:

- دسته نخست شامل بزرگانی که از فرط ثروتمندی تاکنون مبلغی قرض نگرفته‌اند.
- دسته دوم شاهزادگانی که به صورت مرتب وام می‌گیرند.
- دسته سوم شامل هزاران شاهزاده است که بانک به آنان وام نمی‌دهد.
- دسته چهارم افرادی که درحقیقت عضو خاندان سعودی نیستند و این مدیر آنان را طفیلی می‌خواند.

* مصادره زمین مردم؛ راه درآمدی دیگر برای شاهزادگان سعودی

طرح شایع دیگری که شاهزادگان برای درآمد خود پی‌گرفته‌اند مصادره زمین‌های عمومی مردم است. هدف از این کار فروش این زمین‌ها به دولت سعودی برای طرح‌های آینده است. تا نیمه‌های سال 1990 برنامه دولتی برای دادن زمین‌های عمومی از بین رفت و از همین جا اختلافات بر سر زمین‌های در اختیار دولت سعودی آغاز شد. در یکی از اسناد بانکی بانک‌های عربستان ذکر شده که یکی از اعضای پرنفوذ خاندان سعودی به مقامات بانکی محلی دستور داده تا سند یک ملک در مکه را به نام خاندان پادشاهی تغییر دهد، درحالی‌که این ملک بیش از صدسال بوده در امتلاك یک خانواده بوده است.

* ثروتمندترین اعضای خاندان سعودی

مقامات سفارت آمریکا در ریاض نقل می‌کنند که افراد خاندان سعودی در حیف و میل کردن ثروت (مردم) بامهارت‌ترین افراد هستند و این رویه بی‌شک مشروعیت خاندان حاکم عربستان را بشدت خدشه‌دار خواهد کرد.

دیپلمات‌های آمریکایی تصریح کرده‌اند با وجود این حجم حیف و میل ثروت، تنها اندکی از اعضای خاندان سعودی هستند که در طول سالیان، در نهایت دارای ثروتی واقعا هنگفت هستند و بیشتر افراد هنوز در حیف و میل پول خود بامهارت‌ترین افراد هستند تا جایی که اینان دریافت این پول‌ها و حیف و میل را حق طبیعی خود می‌دانند.